

C.C. SAUNDERS *et al.* (reds.). *Studies in the history of Cape Town*. Volume 6. History Department and Centre for African Studies, University of Cape Town: Kaapstad, 1988. R8,00 (eksklusief).

ISBN 0 799 211 516.

In die reeds bekende reeks oor die geskiedenis van die 'moederstad' na 1800 is hierdie sesde deel deur personeel en studente van die Universiteit van Kaapstad 'n verdere welkome bydrae. Die nege artikels het 'n bykans eenvormige tema, naamlik die belewenisse van die Kaapse mindergegoedes in die groter wordende stedelike gebied.

Katherine Elks ontleed misdaad en pogings om dit te bekamp in die tydperk tussen 1830 en 1850. Sy wys onder meer op die groot getal drinkplekke wat in die Kaap bestaan het en beskryf ook die euwels wat daarmee gepaard gegaan het. Die opkoms van 'n groot grondbesittersklas word — vir bykans dieselfde periode as in die vorige artikel — deur Digby Warren geskets. Huisvestingprobleme vir die mindergegoedes en hul uitbuiting deur die betergegoedes was 'n algemene verskynsel, terwyl bepaalde woongebiede reeds as toekomstige agterbuurte geïdentifiseer kan word.

In haar artikel beskryf Vivian Bickford-Smith die vinnige veranderinge wat in Kaapstad ingetree het met die koms van die diamant- en goudmynindustrieë in die binneland gedurende die 1870's. Voor die tyd was daar nie veel nywerheidsontwikkeling in Kaapstad self nie, maar die gaping tussen groepe inwoners en rassebewustheid het reeds bestaan. Die ontwikkeling van die hawe met fondse wat deur die koloniale besluitnemers bewillig is, het egter gesorg dat Kaapstad sy mededingende posisie as uitvoerhawe behou het, ongeag sy ligging ver van die goud- en diamantmyne.

'The Badge of Respectability' is die titel van Andrea Badham se bydrae oor die rol van die Anglikaanse gemeenskap in die Woodstock-omgewing teen omstreeks die eeuwending. Die Anglikaanse Kerk het 'n spesifieke statussimbool verteenwoordig. Dit het opvoeding naamlik tot 'n moreel eerlike leefwyse en finansiële selfstandigheid probeer bevorder ten einde 'n oplossing vir rassevooroordeel en drankmisbruik te bied.

Die vete van vakmanne met hul werkgewers by die Soutrivierse spoorwegwerkplaas en hulle onverwagte steun aan die Suid-Afrikaanse Party word in 'n volgende artikel behandel. Die rede vir dié toedrag van sake spruit klaarblyklik uit die Soutrivierarbeiders se toenemende konserwatisme en strewe na 'n aanvaarbare middelklasgemeenskap.

Nog 'n groep wat in 'Slawe van die Fabriek' aan die orde kom, is die na-oorlogse kreefvisarbeiders van Houtbaai. Hul probleme en frustrasies word beskryf: die maatreëls wat Frankryk ingestel het om sy eie kreefbedryf te beskerm; hul vergoedingspakket — wat huisvesting ingesluit het —, ongeletterdheid, armoede, uitbreiding van die stad, hoër tegnologiese eise en hul mislukte pogings om 'n vakbond te stig.

Veral in die studies oor die meer onlangse verlede het die navorsers gebruik gemaak van mondelinge getuienis van nog lewende deelnemers. Dit het dikwels opwindende en bruikbare inligting opgelewer. Bill Nasson, hoof van die projek om mondelinge getuienis in te win, bied juis 'n insiggewende teoretiese besinning oor die metode en waarde daarvan.

In sy oorsigtelike inleidingsartikel gee Christopher Saunders 'n goeie vertolking van die plek en bydrae van die soort studies wat in die bundel opgeneem is. Dit laat die klem val op die betekenis van sodanige 'klein' studies in

die plaaslike geskiedenis. Kaapstad veral het 'n ryk verlede wat vir die doel ontgin kan word. Dit bevestig hierdie sesde nommer van die reeks dan ook.

J.L. HATTINGH
Universiteit van Wes-Kaapland